

IRENE NAAKKA

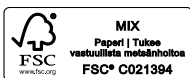
MINERVA

Ärhäkkä kuin äidiksi tullut

IRENE NAAKKA

Ärhäkkä
kuin äidiksi tullut

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

© Irene Naakka ja Minerva Kustannus

www.minervakustannus.fi

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kansi: Justine Florio / Taittopalvelu Yliveto Oy

Kannen kuva: Ninni West

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-663-2

Painettu EU:ssa

Sisällys

OSA 1	11
Miksi?	13
(Esi)merkillinen ero	15
MILF Tinderissä	39
Kärsi, nainen	63
Unohdettu äiti	89
Äiti on äidille susi	105
Metatyömuurahaiset palkkakuopassa	121
OSA 2	141
Sektio = synnytys = feministinen asia	143
Imetys on poliittista	159
Vitutus ≠ masennus	183
Äidin keho, naisen keho	203
Kiltit tytöt, vihaiset naiset	225
Siksi	243
Lähteet	247

Lapsilleni Ellille & Edille

Lapset ovat voimakkaita tapahtumia ihmisen elämässä, luonnonmullistuksia, kuin sää, vuodenajat, maanvyörymät, tulvat, järjestykset. Tahdosta riippumattomia. Jotakin mikä tapahtuu minulle ilman että kukaan kysyy minun mieltäni.

– Eeva Kilpi: *Naisen päiväkirja*

Osa 1

Miksi?

- Äiti, mistä sä kirjoitat?
- Mä kirjoitan äitiydestä.
- Miksi siitä pitää kirjoittaa?
- Koska se on monimutkaista.
- Miksi sä haluat kirjoittaa monimutkaisista asioista?
- Jotta ne olisi vähemmän monimutkaisia muille.

(Esi)merkillinen ero

Joskus sanotaan avioliiton kutistavan miestä, mikä usein onkin totta, mutta naisen se tuhoaa.

– Simone de Beauvoir

Kun sain esikoiseni vuonna 2015, elämäni oli siihen asti sujunut kutakuinkin kaikkien länsimaisten ihmisten itseltään ja muilta edellyttämien odotusten mukaisesti. Parin epäonnisen vakavamman suhteen jälkeen olin löytänyt rinnalleni kumppanin, jonka uskoin olevan siinä ikuisesti. Ostimme suloisen rivitalonpätkän, jonka kirsikkapuita kasvavan pihamaan valkeiden aitojen sisäpuolella koira sai juoksennella vapaana. Mies osti farmariauton, menimme näyttävästi naimisiin, ja alle vuoden kuluttua häistä oli esikoisemme jo syntynyt. Vauva-aika oli vaikea, mutta lopulta pieni perheemme voi hyvin.

Kunnes ei enää voinut.

Se tavallinen tarina: parisuhteemme jäi ruuhkavuosien tiimelyksessä viimeiseksi. Oikeastaan se jäi täysin vaille huomiota.

Lapsemme syntymästä asti haaveilin viisivuotishääpäivästämmä. Silloin lähtisimme ensimmäistä kertaa vuosiin kahdestaan Kreikkaan, niin kuin silloin ennen onnellisesti ja huoletto-

masti lapsettomina. Niillä reissuilla ainoat huolenaiheet olivat, missä illallislaskumme viipyy (minua kreikkalaisten ravintolan-pitäjien viivyttely ei edes haitannut) ja mistä saada Vin Santoa keskellä yötä (ravintola myi kaksi pulloa janoisille). Lapsi olisi viisivuotishääpäivänämme neljävuotias ja voisi hyvin viettää mummilassa viikon.

Sitä reissua ei koskaan tullut. Erosimme puoli vuotta ennen haaveiltua matkaa.

Kun vauva tulee taloon, perheen ajankäyttö muuttuu radikaalisti. Kun ennen vapaa-aika tarvitsi sovittaa vain itselle sekä yhteiseksi ajaksi puolisolalle, lapsen synnyttyä sitä täytyi riittää kummankin omaksi ajaksi, perheen yhteiseksi ajaksi ja vielä parisuhdeajaksi. Kun yhtälöön lisää vielä kaiken muun ruuhkan ja tukiverkostojen puutteen, moni tinkii parisuhdeajasta.

Kun kerran sain luennoida kokemuksen viskibassoisella rintäänelläni tästä ajankäytön ahdingosta perheelliselle yleisölle, muistutin: älkää hyvän tähden tinkikö parisuhdeajasta. Jos sitä ei ole, ei ole kohta parisuhdettakaan. On vain kaksi ennen toistensa seurasta nauttinutta ihmistä hoitamassa velvollisuuksiaan vanhempina. Vahva parisuhde ehkä odottaa kärsivällisesti raskaimman ajan yli, mutta vuosikausia se ei odota. Tai ainakaan sellaiseen ei kannata tuudittautua. Muistot kahdenkeskisestä elämästä eivät kannu loputtomiin. Niitä pitää verestää, jos suhde on säilyttämisen arvoinen.

Usein suhde ei ole säilyttämisen arvoinen, eikä lapsi, tai useampikaan, ole missään nimessä syy pysyä yhdessä. Oman eroni aikaan nyhkin katkerana, että ihmiset eroavat liian helpoisesti. Ei edes yritetä, puuskahtelin ja yritin itse niin helvetisti. Nykyään ajattelen, että ihmiset eroavat aivan liian myöhään,

liikaa yritettyään. Ehkä joku on joskus eronnut pikaistuksissaan ja katunut sitä myöhemmin, mutta sellainen tapaus on kyllä kurositeetti.

Paljon useammin erotaan vasta, kun suhde on ollut vuosia väljähtänyt ja sen osapuolet katkeroituneita. Liian usein ei erota ollenkaan, ja koko elämä jää elämättä mitänsanomattomassa suhteessa. Tai sinnitellään kohtuuttoman pitkään yhdessä, koska pelätään eron traumatisoivan lapset ikihyviksi. Näin siitäkkin huolimatta, että jokainen asiantuntija on vuosikymmeniä tolkuttanut meille, etteivät lapset mene rikki erosta vaan vanhempien huonosta suhteesta. Miksi kukaan haluaisi näyttää lapselleen esikuvaksi vuosikausien vaikeilua, riitelyä ja sitä, kuinka suomalaisella sinnikkyydellä pysytään yhdessä vaikka katkeruuteen asti? Kun voisi näyttää mallia, kuinka siirrytään elämässä eteenpäin ja muutetaan asioiden laitaa, jos jokin ei sellaisenaan toimi. Ja ennen kaikkea, kuinka ollaan suhteessa, vaikka sitten uudessa, jossa osoitetaan tunteita, hellyyttä ja onnea.

En ollut itsekään esimerkillinen eroaja. Suhteemme oli huono vuosia, mutta pelkäsin enemmän muutosta kuin epätydyttävään tyytymistä. Jäin vellomaan liiaksi onnelliseen aikaamme, vaikka koko suhteestamme vain puolet oli ollut hyvää. Olisi pitänyt osata käsittää, mitkä todella ovat ne asiat, joista joutuu luopumaan erossa.

Jotkut eronneet, jotka haikailevat päättyneen suhteen perään, kaipaavat nimittäin sitä, mitä suhteessa ei enää ollut, vaan vain toivovat siinä olleen. Huonoina aikoina uskoin itsepintaisesti, että vielä joskus palaamme hyvään. Tähän liittyy yksi neuvoni eroajalle: älä jää vatvomaan ensimmäisiä vuosia. Paljon enemmän suhdetta määrittävät ne seuraavat. Ensimmäisiä vuosia kan-

nattelevat huomattavassa määrin aivokemikaalit. Vasta huumavaiheen jälkeen todelliset taidot mitataan. Kuinka osaa pyörittää tyydyttävää parisuhdetta, jossa molemmilla on ainakin suurimmaksi osaksi hyvä olla, vaikka *honeymoon*-hormonit eivät enää hyrrää kehossa.

Parisuhteen ei kuulu olla jatkuvaa uupumukseen asti työskentelyä, mutta ei voi olettaa sitäkään, etteikö se vaatisi vaivannäköä. Jos jakaa kotinsa ja arkensa toisen ihmisen kanssa, ei voi ajatella, että kaikki kävisi kuin tanssi. On oltava valmis kehittymään ja tarkastelemaan itseään ja omia tapojaan ja tarvittaessa muuttamaan niitä. Jos se tuntuu mahdottomalta, ei kannata jakaa ainakaan kotiaan kenenkään kanssa. Jotkut pariskunnat asuvat erillään, ja se olisi varmasti erinomainen ratkaisu monelle muullekin.

Muistan aina talven 2018, kun istuin uudenkarhean paritalonpuolikkaamme olohuoneen sohvalla – yksin niin kuin tavallisesti. Sekin oli ollut pitkäaikainen unelma, rakennuttaa talo. Pohdin kuitenkin, tällaista elämäni tulisi olemaan tästä ikuisuuteen. Yksinäisyyttä parisuhteessa. Uskoin silti viimeiseen asti, että jos yritän oikein kovasti, voin pelastaa suhteen.

Jos olet samassa tilanteessa, kirjoita nyt muistiin: et voi pelastaa parisuhdetta yksin. En väitä, etteikö puolisoni olisi yrittänyt. Yritimme vain erillämme, emme yhdessä. Emme olleet enää tiimi, ja oli liian myöhäistä alkaa sellaiseksi. En tiedä, olimmeko koskaan varsinaisesti edes olleet tiimi. Suhteemme toimi, kun olimme kaksi erillistä, itsenäistä yksikköä yhdessä. Kun lapsen synnyttyä olisi pitänyt alkaa puhaltaa vahvasti yhteen hiileen koko perheen onnellisuuden takaamiseksi, emme osanneetkaan.

Kuukaudet eroa tehdessä olivat siihenastisen elämäni hirveim-

piä. Olin täysin varma, että elämäni on ohi. Olin varma, etten koskaan enää löydä onnea, ja tuntui suorastaan väkivaltaisen kammottavalta, etten saisi olla oman lapseni kanssa joka päivä. Oksensin tuskasta, kun ajattelin eläväni yksin lapsen kanssa viikon ja sen jälkeen yksin ilman lasta seuraavan viikon.

Onneksi tuttavani muistutti, ettei eroperheen ole pakko valita vuoroviikkosysteemiä, ja valtava kivi vierähti sydämeltäni. Toden totta, se on vain yksi vaihtoehto ja aivan kauhea sellainen, jos minulta kysytään. Se ei sopisi minulle, lapseni isälle eikä lapsellemme. Tuttavani ohjeisti oman systeeminsä: maanantaista keskiviikkoon toisella vanhemmalla, keskiviikosta perjantaihin toisella ja sitten taas perjantaista maanantaihin toisella ja seuraavalla viikolla toisin päin. Tällä systeemillä ero lapsesta on lyhyt, ja päivät yksin ja yhdessä osuvat kunakin viikkona eri päiville.

Kun suhde päättyy, saa olla hankala. Mutta vain hetken. Oma tuskani ja pettymykseni purkautuivat kohtuuttomana vihana eksääni kohtaan. Koin eron yksin hänen syykseen ja itseni täydelliseksi kumppaniksi.

Lienee luonnollista, ettei pitkä parisuhde vaihdu lennosta seesteiseen ystävyYTEEN. Olin katkera siitä, että eksäni oli hautoanut vaikeita ajatuksiaan päässään antamatta minulle mahdollisuutta tietää niistä, saati tehdä niitä muutoksia, joita onnellinen yhteiselämä olisi vaatinut.

Suurimman tunnekuohun laannuttua sisäistin kliseen: eroon tarvitaan aina kaksi. Ei ollut yksin eksäni syy, ettei hän jakanut ajatuksiaan minulle. En varmasti ollut helpoin kumppani, jolle puhua tunteistaan. Minulla on paha tapa olla aina oikeassa, tietää paremmin ja jyrätä läheisteni toiveet. Alkukantainen viha sokaisi minut aluksi omilta virheiltäni ja puutteiltani.

Onneksi kävin eron aikoihin terapiassa. Lempeän mutta jämkän terapeutini avulla tajusin pian, että ero ei ole maailmanloppu vaan mahdollisuus parempaan elämään ja parisuhteeseen. Ymmärsin myös, että itsessäni on paljon kehitettävää onnellisen elämän ja parisuhteen saavuttamiseksi. Ero olisi mahtava hetki tarkastella itseään ja kasvaa ihmisenä.

Niin kauan kun valitsee olosuhteiden uhrin osan ja syyttää kaikkea entistä kumppaniaan tai vaikka suhteen kolmatta osapuolta eikä suostu kohtaamaan omaa itseään, ei pääse eteenpäin.

Terapiassa käsittelin eroani kenties pikakelauksella. Nousin nopeasti itsesäälin upottavasta suosta, myönsin virheeni ja hyväksyin sen, ettei meitä sittenkään ollut tarkoitettu toisillemme.

Sisäistin lopulta myös sen, ettei ero ole epäonnistuminen. Aluksi mietin, miksi tein elämässäni vääriä valintoja, miksi en vieläkään osannut valita oikeaa kumppania. Mutta minähän valitsin aivan oikein. Sain onnellisia vuosia, hauskoja hetkiä, ihania matkoja ja ennen kaikkea maailman rakkaimman lapsen. Sain myös maailman parhaimman isän tyttärelleeni. Se oli kaikkea muuta kuin epäonnistuminen.

Ei suhde ole epäonnistunut, jos se päättyy. Se vain kesti oman aikansa. Suhteet ovat määräaikaista, jokainen. Osa parisuhteista päättyy kuolemaan, osa ennen sitä. Tämän sisäistäminen olisi tärkeää ylipäätään elämässä. Ystävyysuhteitakin on turha venyttää vain siksi, ettei uskalla päästää irti, tai sen kummallisen kuvitelman vuoksi, etteivät ihmissuhteet saisi päättyä muuhun kuin kuolemaan. Jotkin suhteet yksinkertaisesti syntyvät jossakin tietyssä elämäntilanteessa ja kestävät sen aikaa, kun kestävät.

Vihavaiheeni jälkeen olemme olleet suorastaan esimerkillinen eroperhe. Meille oli molemmille selvää, että olisimme eron jäl-